

VETERINAAR- JA TOIDUAMET
PEADIREKTOR

KÄSKKIRI

TALLINN

31. jaanuaril nr 36

**2011. aasta riiklike loomatauditõrje
programmide rakendusmeetmete kinnitamine**

Loomatauditõrje seaduse paragrahvi 43³ lõike 4 ning Veterinaar- ja Toiduameti põhimääruse § 8 lõike 2 alusel:

1. Kinnitan:

1.1 Riiklike loomatauditõrje programmide rakendusmeetmed 2011. aastal (lisatud)

2. Kehtestan rakendusmeetmete täitmiseks järgneva korra:

- 2.1 Loomatervishoiu, loomakaitse ja söötade osakonnal koostada riiklike loomatauditõrje rakendusmeetmete alusel meetmed maakondade veterinaarkeskustele ning edastada need e-maili teel;
- 2.2 Täiendavad uuringud tuleb eelnevalt kooskõlastada Veterinaar- ja Toiduametiga;
- 2.3 Plaanilised proovid võetakse ja saadetakse laboratooriumi ajavahemikus 10. jaanuar 2011 kuni 30. november 2011 (välja arvatud TSE uuringud ning tapale saadetavate lindude uuringud salmonellooside suhtes);
- 2.4 Iga kord enne proovi(de) saatmist mikrobioloogiliseks või viroloogiliseks uurimiseks teavitab proovi võtja sellest Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi vähemalt üks tööpäev ette;
- 2.5 Proovide saatja vormistab ja saadab koos proovidega Veterinaar- ja Toidulaboratooriumile tema poolt allkirjastatud proovide kaaskirja. Proovide kaaskiri vormistatakse loetavalt Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi või Veterinaar- ja Toiduameti ametlikul kaaskirja blanketil;
- 2.6 Proovid peavad olema identifitseeritavad ja seostatavad kaaskirjal oleva tähistusega;
- 2.7 Proovide saatmisel laboratooriumisse koondproovidenä ei tohi ühte koondproovi koondada erinevate lautade ja majapidamiste proove. Kaaskirjal peab olema eristatavad laut (tootmisüksus) ja majand (majapidamine), kust proovid pärinevad;
- 2.8 Proovid pakendatakse lekkekindlasse pakendisse ning saadetakse laboratooriumisse viisil, et oleks tagatud proovide säilimiseks vajalik temperatuur.

Ago Pärtel
Peadirektor

Teadmiseks: Maakondade veterinaarkeskused; Veterinaar- ja Toidulaboratoorium

Reg nr 70000094

11 00217

RIIKLIKE LOOMATAUDITÕRJE PROGRAMMIDE RAKENDUSMEETMED 2011. AASTAL

I Diagnostilised uurimised

1. VEISED

1.1 Veiste tuberkuloosi uurimise skeem:

1.1.1 Uurimisele kuuluvad karja kõik üle 24 kuu vanused veised (v. a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale)

1.1.2 Aastas uuritakse ligikaudu 1/3 veisekarjadest ja veistest. Uurimise skeem peab tagama, et kolme aasta jooksul tuberkuliniseeritakse kõik veisekarjad.

(prognoositav uurimiste arv: 46906)

1.1.3. Tuberkuliinile reageerinud veiste hulgas viiakse läbi kontrolltapmisi ja nende lümfisõlmedest tehakse bakterioloogiline külv tekitaja määramiseks (uurimiste arv riigis kokku on 30*)

1.2 Veiste brutselloos

1.2.1 Uuritakse bakterioloogiliselt kõik aborteerunud looted, mille puhul on tegemist brutselloosi kahtlusega (uurimiste arv riigis kokku on 30*)

1.2.2 Karja kõik üle 24 kuu vanused veised uuritakse seroloogiliselt (v.a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale). Lehmade uurimine viiakse läbi seroloogiliselt (ELISA) leukoosi uurimiseks saadetud piimaproovidest (uurimiste arv: 23530), ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: 6623)

1.2.3 Aastas uuritakse ligikaudu 1/5 veisekarjadest ja veistest. Uurimise skeem peab tagama, et viie aasta jooksul uuritakse kõik veisekarjad.

1.2.4. Kõik Kunstliku Seemenduse Keskuse (KSK) pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: üldarvus)

1.3 Veiste enzootiline leukoos

1.3.1 Kõik üle 24 kuu vanused veised uuritakse seroloogiliselt intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust Lüksilehmad uuritakse seroloogiliselt piimaproovidest (ELISA) (uurimiste arv: 99950), ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: 25415)

1.3.2 Kõik KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: üldarvus)

1.4 Leptospiroos

Kõik KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (mikroaglutinatsiooni reaktsiooniga (MAT)) kaks kord aastas (uurimiste arv: 500)

1.5 Trihhomonoos

Kõikide KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) (uurimiste arv: 250)

1.6 Veiste kampülobakterioos

Kõikide KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) (uurimiste arv: 250)

1.7 Veiste viirusdiarröa

Kõik KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest üks kord aastas. (viiruse isoleerimine rakukultuuris (mikroperoksüdaas test) seerumist või viiruse antigeeni määramine leukotsüütides, Ag- ELISA (täisveri stabilisaatoriga klaasides) (uurimiste arv: 250)

1.8 Veiste nakkav rinotrahheit

Kõikide KSK pullide vereseerumi seroloogiline uuring (ELISA) üks kord aastas (uurimiste arv: 250)

1.9 Veiste paratuberkuloos

1.9.1 Kõik KSK pullid uuritakse seroloogiliselt (ELISA) üks kord aastas. (uurimiste arv: 250)

1.9.2 Kogutakse kudede proove ja koproproove bakterioloogilise külvi tegemiseks tekitaja määramiseks (diagnoosi täpsustamiseks) (uurimiste arv: 10*)

1.10 Veiste spongiformne entsefalopaatia

1.10.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrP^{Res}) määramiseks uuritakse:

- a) kõigi üle 24 kuu vanuste lõpnud või hädatapetud s.h. hädatapetud, kuid mitte inimtoiduna tarbimiseks mõeldud, haigena tapetud veiste piklikaju proovid. Samuti kõik üle 24 kuu vanuseid terveid transpordil tapamajja või tapamajas trauma saanud või hukkunud veiseid.
- b) kõigi inimtoiduks tapetud üle 30 kuu vanuste veiste piklikaju proovid (punktides a ja b toodud uurimiste arv riigis kokku: 30000)

1.10.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel BSE kahtlaseks tunnistatud veise aju uuritakse histopatoloogilise (uurimiste arv 20*) ja immuunohistokeemilise meetoditega (uurimiste arv: 20*)

1.10.3 Esmase kiirtestiga kahtlaseks või positiivseks osutunud loomade aju uuritakse täiendavalt immuunohistokeemilise meetodiga (uurimiste arv: 20*)

1.11 Salmonelloosid

Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri " sätestatule.

Järelevalveametnik võib ametliku proovi tulemuse kinnitamiseks teha lisauurimise RLTP raames.

(proovide arv: 5260)

1.12 Bluetongue

1.13.1 Seireprogrammi koostamisel tuleb juhinduda 26 oktoobri 2007 aasta Komisjoni määruse 1266//2007 I LISA suunistest (uurimiste arv: 2000)

1.13.2 Vektorputukate seire (proovide arv: riigis kokku 500)

2.SEAD

2.1 Sigade tuberkuloos

Aretus-ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse allergiliselt vastavalt tabelis toodud skeemile (uurimiste arv: 864)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-100	13
100 ja rohkem	14

Antud skeemi kohaselt uurides on haiguse 20%-ne levimus karjas avastatav 95%-se tõenäosusega.

2.1.1 Kõik KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse allergiliselt üks kord aastas (uurimiste arv: üldarvus)

2.1.2 Tuberkuliinile reageerinud sigade hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks (uurimiste arv: 20*)

2.2 Brutselloos, leptospiroos, sigade klassikaline katk, sigade vesikulaarhaigus, Aujezky haigus, viirus-(transmissivne) gastroenteriit, reproduktiiv- respiratoorne sündroom (PRRS), nakkav atroofiline riniit

2.2.1 Aretus-ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt, kogudes proove vastavalt tabelis toodud skeemile (uurimiste arv: 864)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-100	13
100 ja rohkem	14

Antud skeemi kohaselt uurides on haiguse 20%-ne levimus karjas avastatav 95%-se tõenäosusega.

2.2.2 Kõik KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (uurimiste arv: üldarvus)

2.3 Sigade katk

Lisaks punktis 2.2 toodud uuringutele testitakse seroloogiliselt (ELISA) sigade klassikalise katku suhtes 0,5- 1% kütitud metssigadest (uurimiste arv: 123)

2.4 Salmonelloosid

Kogutakse kopoproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule

Järelevalveametnik võib ametliku proovi tulemuse kinnitamiseks teha lisauurimise RLTP raames.

(uurimiste arv: 1275)

3. LAMBAD; KITSED

3.1 Nakkuslik epididümiit

Aretus- ja tõufarmide põhikarja jäärad uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (KSR) (uurimiste arv: 133).

3.2. Brutselloos

3.2.1 Kõik üle 6 kuu vanused lambad ja kitsed uuritakse seroloogiliselt.

3.2.2 Uurimise skeem peab tagama, et aastas uuritakse 10% juhuslikult valitud aretus- ja tõufarmide põhikarjadest. Sama skeemi alusel uuritakse ka lüpsikarjade lambaid ja kitsi. (uurimiste arv: 1702)

3.2.3 Uuritakse bakterioloogiliselt kõik aborteerunud looted, mille puhul on tegemist brutselloosi kahtlusega.

3.3 Skreipi

3.3.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse:

kõikide üle 18 kuu vanuste (või neil peab olema enam kui kaks igemest väljunud jäävlõikehammast) lõpnud või mitteinimtoiduks tapetud lammaste ja kitsede piklikaju, samuti üle 18 kuu vanuste tervete transpordil tapamajja või tapamajas trauma saanud või hukkunud lammaste ja kitsede piklikaju kiirtestiga. (uurimiste arv: 800)

3.3.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel skreipi kahtlaseks tunnistatud looma aju uuritakse histopatoloogilise (uurimiste arv 10*) ja immuunohistokeemilise meetoditega (uurimiste arv: 10*)

3.3.3 PrP geeni genotüüpide määramiseks võetakse vereproovid (täisveri!) lammaste aretus- ja tõukarjast aretuseks kasutatud ja aretuseks kavandatavatelt jääradelt enne paaritushooaja algust. Uurimisele kuuluvate loomade nimekirjad koostab ElaS. Uurimisi teostab EMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi geneetikalaboratoorium. (uurimiste arv: riigis kokku 210)

4. LINNUD

4.1 Lindude salmonelloosid

4.1.1 Kogutakse kopro-, kloaagitampooni või soki proove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule ning EÜ komisjoni määrustest: 1003/2005-aretuskarjad; 1168/2006- munakanad; 646/2007- broilerid (uurimiste arv: 2581)

4.2.2 Pulloroosile uuritakse 10 % sugukarja lindudest veretilgaaglutinatsiooni meetodil (uurimiste arv: 2600)

Järelevalveametnik võib ametliku proovi tulemuse kinnitamiseks teha lisauurimise RLTP raames.

4.3. Lindude gripp

4.3.1 Teostatakse seroloogiline uuring (ELISA). Seireprogrammi koostamisel tuleb juhinduda Komisjoni Otsuses 2007/268 /EÜ sätestatud suunistest (uurimiste arv: 352)

4.3.2 Kütitud või pütitud metslindudel kogutakse kloaagi –tampooniproove virooloogiliseks uurimiseks (eelistatavalt sügisel rändeperioodil, 70% proovidest veelindudel, 30% muudelt metslindudel.) Ühe liigi ulatuses võib kokku koguda koondproovi kuni viielt linnult. (uurimiste arv: riigis kokku 143)

4.3.3 Kogutakse organproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes (uurimiste arv: 50*)

4.3.4 Vereseerumist HAI (uurimiste arv: 70*)

4.4 Newcastle`i haigus

4.4.1 Viiruse isoleerimine kanaembrüotes (uurimiste arv: 10*)

4.4.2 RT- PCR (organmaterjalist, tamponiproovid jm.) uurimiste arv 10*

5. KALAD

5.1 Lõhilaste infektsioosne aneemia (ISA)

Viiruse isoleerimine (4 koondproovi)

5.2 Viiruslik hemorraagiline septitseemia (VHS) ja kalade vereloomeorganite infektsioosne nekroos (IHN)

Viiruse isoleerimine (132 koondproovi)

5.3 Karpkala herpesviirus

Viiruse isoleerimine (9 koondproovi)

Kalade uurimise planeerimisel mitte-eksootilistele veelomataudidele tuleb juhinduda põllumajandusministri 13.08.2008.a. määrusest nr 85 "Veeloomataudide tõrje eeskiri" ja Komisjoni Otsusest 2001/183/EÜ

II Loomakasvatuseettevõtte kontroll

1. Karjad kus tegeletakse piima tootmisega, kontrollitakse üks kord aastas. Muud karjad üks kord kolme aasta jooksul.

III Söötade uurimine

1. Salmonella spp

Kogutakse söödaproove bakterioloogiliseks külviks ja tekitaja määramiseks:

a) söötade valdkonna spetsialistide poolt (**analüüside arv: 70**)

b) volitatud veterinaararstide poolt (**proovide arv: 90**)

2. Loomne proteiin

Vastavalt VTA koostatud riskianalüüsile kogutakse pisteliselt proove uurimiseks loomse proteiini sisalduse suhtes:

2.1 Söötade valdkonna spetsialistide poolt:

a) mikroskoopilisel meetodil uurimiseks (**proovide arv: 40**)

b) lihakondijahu püsिमärgistusaine (glütserooltriheptanaadi) tuvastamine söödaproovist (**proovide arv: 20**)

2. 2 Volitatud veterinaararstide poolt mikroskoopilisel meetodil uurimiseks (**proovide arv: 95**)

IV Loomsed kõrvalsaadused

1. Loomsete kõrvalsaaduste töötlemise ettevõtte lõpptootest:

1. 1 Lihakondijahu püsिमärgistusaine (glütserooltriheptanaadi) tuvastamine (**proovide arv: 6**)

1.2 Salmonella ja enterobakterid (proovide arv: kaks(2) viiest(5) osaproovist koosnevat proovi.

V Vaktsineerimised

1. Marutaud.

1.1. Profülaktiliselt koerad ja kassid vastavalt Põllumajandusministri 20. novembri 2000. a määruses nr 67 "Marutaudi tõrje eeskiri" sätestatule.

1.2. Põllumajanduslooma(de) kohustuslik vaktsineerimine ohustatud loomakasvatusevõttes (ehitises) juhul, kui mõni loom antud ehitises on olnud otseses kontaktis marutaudi haige või marutaudikahtlase loomaga.

***Uurimised tuleb eelnevalt kooskõlastada VTA ja VTL-ga**